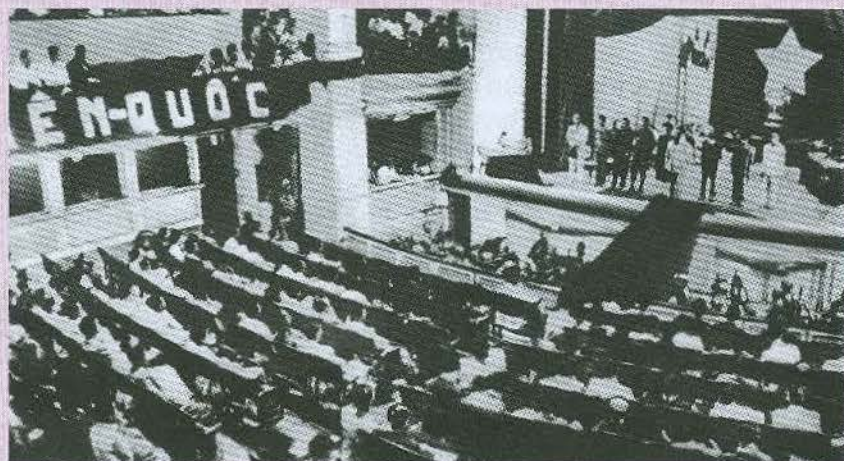

Giá trị thực tiễn từ cuộc Tổng tuyển cử đầu tiên đến công tác bầu cử Quốc hội hiện nay

PHẠM NGỌC HÒA

Quốc hội đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa ra đời sau cuộc Tổng tuyển cử đầu tiên trong cả nước ngày 06/01/1946.

Ảnh: TTXVN

Ngày 23/5/2021, nhân dân cả nước sẽ tham gia cuộc bầu cử đại biểu Quốc hội khóa XV và đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp nhiệm kỳ 2021 - 2026. Những quan điểm, tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đảng ta trong cuộc Tổng tuyển cử năm 1946 vẫn còn nguyên giá trị, mang tính nền tảng của một chế độ bầu cử thực sự tự do, dân chủ. Tự hào với những thành tựu vẻ vang của Quốc hội Việt Nam đã đạt được trong 75 năm qua, chúng ta càng thấm thía công lao và những đóng góp to lớn của Người đối với đất nước, dân tộc.

Từ cuộc Tổng tuyển cử đầu tiên

Ngày 03/9/1945, nghĩa là chỉ một ngày sau khi Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc bản Tuyên ngôn Độc lập khai sinh ra nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, tại phiên họp đầu tiên của Chính phủ lâm thời, Người đề nghị Chính phủ tổ chức càng sớm càng hay cuộc Tổng tuyển cử với chế độ phổ thông đầu phiếu. Tất cả công dân trai gái mười tám tuổi trở lên đều có quyền ứng cử và bầu cử, không phân biệt giàu nghèo, tôn giáo, dòng giống. Việc chuẩn bị cho Tổng tuyển cử đã diễn ra rất khẩn trương trong điều kiện thù trong, giặc ngoài, tình hình

chính trị, kinh tế, xã hội hết sức khó khăn. Ngày 08/9/1945, Chính phủ đã ra Sắc lệnh số 14/SL về việc Tổng tuyển cử để bầu quốc dân đại hội, thể hiện tính cấp thiết và ý nghĩa quan trọng của việc cần phải tổ chức ngay cuộc Tổng tuyển cử trong cả nước. Để thực thi công việc hệ trọng này, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ban hành một loạt sắc lệnh: Sắc lệnh ngày 17/10/1945 về bầu cử quốc dân đại hội; Sắc lệnh số 71 ngày 02/12/1945 bổ khuyết Điều thứ II, Chương V Sắc lệnh ngày 17/10/1945 về thể lệ Tổng tuyển cử; Sắc lệnh số 72 ngày 02/12/1945 bổ khuyết một số đại biểu các tỉnh và thành phố theo Sắc lệnh ngày 17/10/1945

về cuộc Tổng tuyển cử; Sắc lệnh số 76 ngày 18/12/1945 hoãn cuộc Tổng tuyển cử đến ngày 06/01/1946.

Trong bối cảnh lịch sử đó, việc Tổng tuyển cử bầu Quốc hội có ý nghĩa trọng đại về xây dựng Nhà nước, khẳng định sức mạnh và cơ sở pháp lý của Nhà nước cách mạng. Việc tuyên truyền, hướng dẫn công dân tham gia bầu cử trở thành một trong những nhiệm vụ trọng tâm. Ngày 31/12/1945 trên báo Cứu quốc, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài nêu rõ ý nghĩa Tổng tuyển cử là dịp cho toàn thể quốc dân tự do lựa chọn những người có tài, có đức để gánh vác công việc nước nhà. Tổng tuyển cử tức là tự do, bình đẳng; tức là dân chủ, đoàn kết. Người mong toàn thể quốc dân sẽ hăng hái tham gia Tổng tuyển cử. Trong Lời kêu gọi quốc dân đi bỏ phiếu ngày 05/01/1946, Người chỉ rõ: "Ngày mai, là một ngày sẽ đưa quốc dân ta lên con đường mới mẻ. Ngày mai, là một ngày vui sướng của đồng bào ta, vì ngày mai là ngày Tổng tuyển cử, vì ngày mai là một ngày đầu tiên trong lịch sử Việt Nam mà nhân dân ta bắt đầu hưởng thụ quyền dân chủ của mình"⁽¹⁾.

Lời kêu gọi của Người đã thành hiện thực. Lần đầu tiên người dân cả nước được thực hiện quyền dân chủ của mình. Ngày 06/01/1946, cuộc Tổng tuyển cử đã diễn ra thành công trên cả nước. Ở miền Nam, trong hoàn cảnh kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược, cuộc Tổng tuyển cử vẫn diễn ra đúng kế hoạch. Nhiều tỉnh ở miền Nam đã bầu cử từ ngày 23/12/1945. Nhiều đồng chí, đồng bào đã hy sinh ngay trong ngày bầu cử. Riêng ở Sài Gòn - Chợ Lớn có 42 cán bộ, chiến sĩ đã hy sinh khi làm nhiệm vụ Tổng tuyển cử. Chủ tịch Hồ Chí Minh ứng cử ở Hà Nội và trúng cử với tỷ lệ phiếu cao nhất, đạt 98,4%. Tại Hà Nội, 91,95% cử tri đi bỏ phiếu; tính chung trên cả nước có 89% số cử tri đi bỏ phiếu và đã bầu được 333 đại biểu Quốc hội, trong đó 87% số đại biểu là công nhân, nông dân, chiến sĩ cách mạng, 10 đại biểu là phụ nữ và 34 đại biểu là đồng bào dân tộc thiểu số⁽²⁾.

Thành công của cuộc Tổng tuyển cử đã tạo lập cho sự ra đời của Quốc hội nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, đại diện cho một chính thể hợp pháp, thiết lập một Nhà nước đầu tiên của nước Việt Nam độc lập. Quốc hội Việt Nam đầu tiên được dân bầu ra là những

nhà cách mạng, chí sỹ yêu nước, đại diện cho các tầng lớp lao động, trí thức, doanh nghiệp, các đảng phái, các dân tộc, các tôn giáo..., một Quốc hội mang tính đoàn kết, hòa hợp dân tộc cao và tín nhiệm cao của nhân dân.

Thắng lợi của cuộc Tổng tuyển cử đánh dấu bước phát triển nhảy vọt trong tiến trình phát triển lịch sử của dân tộc Việt Nam. Người dân Việt Nam từ thân phận nô lệ, mất nước đã trở thành chủ nhân một nước tự do, độc lập và đã khẳng định với thế giới rằng: Nhân dân Việt Nam quyết tâm bảo vệ nền độc lập, tự do, có quyền và đã thực sự có đủ khả năng để tự quyết định vận mệnh lịch sử của mình, tự lựa chọn và dựng xây chế độ mới. Thắng lợi của cuộc Tổng tuyển cử cũng đã khẳng định niềm tin tuyệt đối của Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh vào tinh thần yêu nước của nhân dân ta; đồng thời, đó cũng là sự biểu thị khát vọng dân chủ của nhân dân và sức mạnh của khối đại đoàn kết toàn dân tộc.

Trong lời tuyên thệ nhậm chức, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: "Chúng tôi, Chính phủ kháng chiến nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, Tối cao cố vấn đoàn và Ủy viên kháng chiến hội, trước bàn thờ thiêng liêng của Tổ quốc, trước Quốc hội, thề xin kiên quyết lãnh đạo nhân dân kháng chiến, thực hiện nền Dân chủ Cộng hòa Việt Nam, mang lại tự do hạnh phúc cho dân tộc. Trong công việc giữ gìn nền độc lập, chúng tôi quyết vượt mọi nỗi khó khăn dù phải hy sinh tính mệnh cũng không từ"⁽³⁾. Kỳ họp thứ nhất của Quốc hội cũng quyết định lập Ban dự thảo Hiến pháp, Quốc hội quyết định lá Cờ đỏ sao vàng là Quốc kỳ và bài Tiến quân ca là Quốc ca. Với thành công của kỳ họp đầu tiên của Quốc hội, Nhà nước đã được xây dựng, củng cố vững chắc cả về thực tiễn và cơ sở pháp lý.

Đến công tác bầu cử Quốc hội hiện nay

Đến nay, Quốc hội Việt Nam đã qua 14 nhiệm kỳ liên tục kế tiếp nhau, trong đó có 9 kỳ Quốc hội thống nhất cả nước từ năm 1976 sau khi miền Nam được giải phóng. Trải qua mỗi thời điểm lịch sử và mỗi nhiệm kỳ khác nhau, Quốc hội của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa trước đây và Quốc hội của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam ngày nay đã hoàn thành được sứ mệnh cao cả của dân tộc trao cho, xứng đáng là cơ quan đại biểu cao nhất của nhân dân, bao gồm những

đại biểu tinh hoa nhất, đại diện cho toàn dân, là những đại biểu có tinh thần yêu nước và trách nhiệm rất cao đối với lợi ích quốc gia và dân tộc. Quốc hội đã xây dựng được hệ thống luật pháp ngày càng hoàn thiện để phát triển và bảo vệ đất nước; đã ban hành rất nhiều quyết sách quan trọng của đất nước về kinh tế, chính trị, an ninh - quốc phòng, văn hóa, xã hội, đối ngoại, cụ thể hóa kịp thời quan điểm, đường lối của Đảng. Trong những kỳ Quốc hội gần đây, các đại biểu Quốc hội đã phát huy dân chủ, phản ánh được những kiến nghị và nguyện vọng của nhân dân, được Quốc hội ghi nhận. Và từ đó Quốc hội đã phát huy vai trò của mình về quản trị đất nước, kiểm tra, giám sát các hoạt động của các cơ quan Chính phủ. Những thành tựu của nước ta do Đảng và Chính phủ công bố vừa qua có sự đóng góp to lớn của Quốc hội; các thành viên của Quốc hội đã làm tròn trách nhiệm của mình, hoàn thành được nhiệm vụ mà cử tri và nhân dân giao phó. Đặc biệt, Quốc hội khóa XIV nhiệm kỳ 2016-2021 đã tạo nên những thành tựu quan trọng, để lại nhiều dấu ấn nổi bật trong quá trình xây dựng và phát triển đất nước.

Vào tháng 5/2021 này sẽ kết thúc khóa XIV của Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Đó là dịp để nhân dân ta lựa chọn bầu ra những vị đại biểu ưu tú của nhân dân tham gia vào Quốc hội khóa XV để tiếp tục lãnh đạo và thực hiện Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng trong 5 năm tới và tạo đà cho những năm tiếp theo. Đây là thời kỳ nước ta chuyển sang một giai đoạn mới, chúng ta tận dụng mọi nguồn lực để vươn lên trở thành một quốc gia phát triển thịnh vượng, đó là khát vọng của dân tộc ta được xác định trong Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng. Vì vậy, việc lựa chọn để bầu ra các đại biểu tham gia Quốc hội khóa XV mang ý nghĩa chính trị sâu sắc, dựa trên nền dân chủ của nhân dân để xây dựng Quốc hội thực sự là của dân, vì dân, gánh vác nhiệm vụ cao cả và nặng nề trong giai đoạn cách mạng mới. Hiện tại, Chủ tịch Quốc hội, các Phó Chủ tịch và Ủy ban Thường vụ Quốc hội khóa XIV đang làm việc rất tích cực cùng với cấp ủy, chính quyền, mặt trận các cấp chuẩn bị chu đáo các điều kiện tổ chức tốt cho ngày bầu cử, đồng thời hướng dẫn các cấp cơ sở lãnh đạo và vận động các cử tri tham gia tích cực, lựa chọn những người đủ đức, đủ tài hết lòng

phục vụ nhân dân và phụng sự cho Tổ quốc để bầu vào Quốc hội khóa XV và Hội đồng nhân dân các cấp, nhiệm kỳ 2016 - 2021.

Có thể nói, 75 năm đã qua nhưng những bài học từ cuộc bầu cử đầu tiên vẫn còn nguyên giá trị cho đến hôm nay. Đó là trách nhiệm của Hội đồng bầu cử và cử tri cả nước khi bỏ lá phiếu để lựa chọn những người tài đức, xứng đáng đại diện cho nhân dân tại Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp, với mục đích cao nhất là "vì vận mệnh quốc gia, dân tộc". Thực tế cho thấy chất lượng đại biểu dân cử có vai trò quyết định hiệu quả hoạt động của Quốc hội. Do vậy, để đảm nhận được trọng trách thiêng liêng trước dân tộc, mỗi đại biểu Quốc hội phải là những người có năng lực trí tuệ và đạo đức xứng đáng. Bởi thế, cử tri khi tham gia bầu cử không những là niềm vinh dự được thực hiện quyền dân chủ, mà còn là nghĩa vụ công dân, thể hiện trách nhiệm chính trị của mình đối với vận mệnh đất nước. Điều đó thể hiện đúng như lời Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng nhấn mạnh: "Cuộc bầu cử đại biểu Quốc hội khóa XV và đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp nhiệm kỳ 2021-2026 toàn quốc diễn ra trong ngày 23/5/2021 tới đây sẽ là cuộc vận động chính trị quan trọng và là đợt sinh hoạt dân chủ sâu rộng trong mọi tầng lớp nhân dân. Đây là cơ hội để chúng ta thực hiện quyền làm chủ của nhân dân thông qua việc lựa chọn, bầu ra những đại biểu thực sự có đức, có tài. Nói như vậy để thấy rằng cuộc bầu cử lần này có ý nghĩa rất quan trọng, chúng ta phải tập trung chỉ đạo làm sao cho thật sự dân chủ, đoàn kết, chọn được những đại biểu xứng đáng với yêu cầu nhiệm vụ chính trị".

Đây cũng chính là quyền lợi, nghĩa vụ và trách nhiệm của các cử tri. Chúng ta tin tưởng rằng nhân dân ta thực hiện quyền dân chủ của mình sẽ bầu ra một Quốc hội đại diện cho ý chí, nguyện vọng của nhân dân, một Quốc hội đổi mới, trí tuệ, sáng tạo, đoàn kết, dân chủ, thực hiện nhiệm vụ cao cả của đất nước trong giai đoạn mới. ■

- 1, 3. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2000, tập 4, tr. 145; tr. 195.
2. Nguyễn Trọng Phúc: Nhà nước cách mạng Việt Nam (1945-2010), Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr. 48.